

احکام نموداری مناسک عمره و حج

(طبق نظر ۱۵ نفر از اراجع معظم تقلید)

به کوشش آقایان

منصور مظاهری

و
حامد طالبی

سروش‌شناسه	:	مظاهری، منصور، ۱۳۴۷ - گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور	:	احکام نموداری مناسک عمره و حج ... / به کوشش منصور مظاهری و حامد طالبی
مشخصات نشر	:	تهران: نشر مشعر، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	:	۳۷۳ ص.
شابک	:	978-964-540-907-2
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا.
موضوع	:	حج — فتاواها
موضوع	:	Haji -- Fetwas
موضوع	:	فقه جعفری - رساله عملیه - پرسش ها و پاسخ ها
موضوع	:	Islamic law, Ja'fari -- Handbooks, manuals, etc. -- Questions and answers
موضوع	:	فتاواهای شیعه - قرن ۱۴
موضوع	:	Fatwas, Shiites -- 20th century
شناسه افزوده	:	بی، حامد، ۱۳۵۹ - گردآورنده
رده بندی کنگره	:	BP 188/3 ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	:	۲۹۱/۳۵۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۳۱۰۱۷۳

احکام نموداری مناسک عمره و حج

«طبق نظر ۱ نفر از مراجع معظم تقلید»

تألیف:	منصور مظاهری - حامد طالبی
تدوین:	پژوهشکده حج و زیارت
ناشر:	مؤسسه فرهنگی هنری مشعر
نوبت چاپ:	اول - بهار ۱۳۹۹
شمارگان:	۵۰۰ نسخه
بها:	۳۲۰,۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۰-۹۰۷-۲

پایگاه اطلاع رسانی پژوهشکده حج و زیارت:

<http://hzrc.ac.ir>

فهرست مطالب

۱۵.....	دیاچه
۱۷.....	مقدمه

فصل اول: احرام

۲۳.....	گفتار اول: میقات
۲۵.....	مسئله ۱: مکان احرام از طرف مدینه منوره
۲۵.....	مسئله ۲ و ۳: عبور غیر عمدی از میقات، بدون احرام
۳۰.....	مسئله ۴: عبور از محاذی میقات، بدون احرام
۳۲.....	مسئله ۵: احرام از جده
۳۳.....	مسئله ۶: نذر احرام از جده
۳۴.....	مسئله ۷: احرام بانوان معذور در میقات شجره
۳۵.....	مسئله ۸: احرام با نذر
۳۶.....	مسئله ۹: اذن شوهر در نذر احرام بانوان
۳۷.....	مسئله ۱۰: محل احرام حج تمتع
۳۸.....	گفتار دوم: نیت احرام
۳۹.....	مسئله ۱: عمره و حج مستحبی به نیت چند نفر
۴۰.....	مسئله ۲: قصد ترک محرمات در حال محرم شدن
۴۱.....	مسئله ۳: عدول به حج افراد برای حائض که می‌داند نمی‌تواند در وقتش عمره تمتع را انجام دهد

گفتار سوم: تلبیه..... ۴۶

مسئله ۱: ذکر واجب تلبیه..... ۴۷

مسئله ۲: وقف به حرکت و وصل به سکون در تلبیه..... ۴۸

مسئله ۳: زمان قطع تلبیه..... ۴۹

گفتار چهارم: لباس احرام..... ۵۴

مسئله ۱: لباس احرام..... ۵۵

مسئله ۲: تطهیر یا تعویض لباس احرام نجس شده بعد از احرام..... ۵۶

مسئله ۳: تطهیر بدن در حال احرام..... ۵۷

مسئله ۴: لباس احرام برای بانوان..... ۵۸

مسئله ۵: حریر در لباس احرام بانوان..... ۵۹

گفتار پنجم: مسائل عروقه احرام..... ۶۰

مسئله ۱: فاداه عروقه و تمتع با عمره مفرده بعد از انجام حج..... ۶۱

مسئله ۲: فاصله بین عمره و عروقه..... ۶۲

مسئله ۳: احرام در آخر ایام انجام حج در ماه بعدی..... ۶۳

مسئله ۴: خروج از مکه، بعد از عمره مفرده، حکم احرام برای ورود به مکه..... ۶۴

مسئله ۵: خروج از مکه بعد از اتمه حج و تکمیل احرام برای ورود به مکه..... ۶۶

مسئله ۶: احرام از ادنی الحل برای کسی که می‌خواهد برای عمره مفرده به مکه مشرف شود..... ۶۷

مسئله ۷: ترک احرام در حج تمتع، جهل و نسیان و رفتن به عرفات..... ۶۸

مسئله ۸: تبدیل عمره مفرده انجام شده در ماه‌های حج و عمره تمتع در فرض خارج نشدن از مکه..... ۶۹

گفتار ششم: محرمات احرام..... ۷۰

مسئله ۱: وصل کردن حوله احرام با سنجاق و سوزن..... ۷۱

مسئله ۲: استفاده از کمربند دوخته برای مردان..... ۷۲

مسئله ۳: پوشیدن دمای دوخته برای مردان..... ۷۳

مسئله ۴: بند دوخته ساعت مچی..... ۷۴

مسئله ۵: استظلال در شب..... ۷۵

مسئله ۶: استظلال از تعمیم تا مسجدالحرام..... ۷۷

مسئله ۷: استظلال با سایه متحرک در مسیر حرکت بعد از منزل نمودن..... ۷۸

مسئله ۸: کفاره استظلال حتی در حال ضرورت و اضطرار..... ۷۹

مسئله ۹: نشان دادن زیورات (معمول) به مرد..... ۸۰

مسئله ۱۰: استفاده از ماسک برای بانوان..... ۸۱

مسئله ۱۱: پوشیدن دستکش برای بانوان..... ۸۲

..... ۲۴۸	مسئله ۱۲: خشک کردن صورت با حوله و دستمال برای با.....
..... ۲۵۱	مسئله ۱۳: رنگ مو قبل از احرام.....
..... ۲۵۲	مسئله ۱۴: نگاه در آینه.....
..... ۲۵۴	مسئله ۱۵: کفاره چرب کردن بدن در فرض اضطرار.....
..... ۲	مسئله ۱۶: خوردن و بوییدن میوه‌های خوش بو.....
.....	مسئله ۱۷: خوردن و بوییدن نعنای و سایر سبزی‌های خوش بو.....

فصل دوم: طواف

..... ۸۹	گفتار اول: محدوده طواف.....
..... ۹۱	مسئله ۱: حد مضاف.....
..... ۹۳	مسئله ۲: طواف از طبقه مسجدالحرام.....
..... ۹۴	مسئله ۳: طواف در طبقه مسجدالحرام.....
..... ۹۶	مسئله ۴: طواف برین از صحن مسجدالحرام در نیم طبقه.....
..... ۹۷	مسئله ۵: دست گذاردن روی در حوض اسماعیل در حال طواف.....
..... ۹۸	مسئله ۶: دست گذاردن بر کعبه در حال طواف.....
..... ۹۹	گفتار دوم: طهارت از حدث در طواف.....
..... ۱۰۰	مسئله ۱: رخ دادن حدث در حال طواف.....
..... ۱۰۴	مسئله ۲: شک در وضو یا غسل بعد از اتمام طواف.....
..... ۱۰۵	مسئله ۳: انکشاف بطلان وضو در طواف عمره تمتع، و قبل از گذشتن وقت تدارک.....
..... ۱۰۶	مسئله ۴: انکشاف بطلان وضو، بعد از اتمام حج.....
..... ۱۱۰	مسئله ۵: وظیفه مسلوس و میطون نسبت به طواف و نماز آن.....
..... ۱۱۴	گفتار سوم: طهارت از خبث در طواف.....
..... ۱۱۵	مسئله ۱: خون معفو در نماز برای طواف.....
..... ۱۱۶	مسئله ۲: محمول متنجس غیر ساتر در طواف.....
..... ۱۱۷	مسئله ۳: نجس بودن لباس‌های کوچک غیر ساتر.....
..... ۱۱۸	مسئله ۴: نجس شدن بدن و لباس در حال طواف.....
..... ۱۲۰	مسئله ۵: نجس بودن بدن یا لباس از اول طواف و علم به آن در اتنای طواف.....
..... ۱۲۲	مسئله ۶: فراموشی نجاست بدن یا لباس در طواف.....
..... ۱۲۳	گفتار چهارم: بطلان طواف یا اشکال در قسمتی از آن.....
..... ۱۲۴	مسئله ۱: بطلان طواف یا سعی.....

فصل پنجم: احکام بین عمره تمتع و حج تمتع

مسئله ۱: خروج از مکه بین عمره و حج تمتع	۲۱۳
مسئله ۲: خروج از مکه، پس از اعمال منا و قبل از انجام طواف و سعی، با فرض عدم ضرورت	۲۱۴
مسئله ۳: خروج از مکه، بعد از عمره تمتع و حکم احرام با گذشتن از میقات	۲۱۵
مسئله ۴: انجام عمره تمتع در ذی القعدة و خروج از مکه در ذی الحجه	۲۱۸
مسئله ۵: تراشیدن سر بین عمره و حج تمتع	۲۲۰
مسئله ۶: انجام عمره مفرده بین عمره و حج تمتع	۲۲۱

فصل ششم: وقوفین

گفتار اول: وقوف در عرفات	۲۲۵
مسئله ۱: ابرای وقوف	۲۲۷
مسئله ۲: انتهای وقوف	۲۲۸
مسئله ۳: متابعت از امامت در رویت هلال ذی الحجه نسبت به انجام وقوفین	۲۲۹
گفتار دوم: وقوف در مشعر	۲۳۰
مسئله ۱: بیتوته شب عید تا طلوع فجر در مشعر	۲۳۱
مسئله ۲: وقوف در مشعر از طلوع فجر تا حال آفتاب روز عید	۲۳۲
مسئله ۳: زمان کوچ شبانه معزورین و بانوان از مشعر به منا	۲۳۳
مسئله ۴: وقوف در حال عبور	۲۳۴
مسئله ۵: بازگشت همراهان معزورین به مشعر، برای ترک من الطلعین	۲۳۵
مسئله ۶: ترک عمدی وقوف بین الطلوعین مشعر	۲۳۷

فصل هفتم: اعمال منا در روز عید قربان و رمی جمرات سه گانه

گفتار اول: ترتیب اعمال	۲۳۹
مسئله ۱: ترتیب بین رمی و ذبح	۲۴۱
مسئله ۲: ترتیب بین ذبح و حلق یا تقصیر	۲۴۲
گفتار دوم: رمی	۲۴۳
مسئله ۱: رمی جمرات در توسعه عرضی	۲۴۴
مسئله ۲: رمی جمرات از طبقه دوم	۲۴۶
مسئله ۳: موالات در رمی	۲۴۷

مسئله ۴: رمی شبانه جمعه.....	۲۴۸
مسئله ۵: عجز از بعض رمی.....	۲۵۱
مسئله ۶: معذورین از رمی در روز.....	۲۵۲
مسئله ۷: تخییر معذورین بین رمی شبانه و نیابت در روز.....	۲۵۴
مسئله ۸: تقدم قضای رمی روز قبل بر ادا.....	۲۵۵
مسئله ۹: فاصله انداختن بین قضای رمی روز قبل و ادای روز حاضر.....	۲۵۶
مسئله ۱۰: مقدار فاصله.....	۲۵۷
مسئله ۱۱: ترتیب بین ذبح و یا حلق و تقصیر و رمی روز یازدهم و دوازدهم.....	۲۵۸
مسئله ۱۲: ترتیب بین قضای رمی روز یازدهم و ادا یا قضای رمی روز دوازدهم.....	۲۵۹
مسئله ۱۳: رمی شب یازدهم برای معذورین از رمی روز دهم و یازدهم.....	۲۶۰
مسئله ۱۴: رمی شب یازدهم برای معذورین از رمی روز یازدهم و دوازدهم.....	۲۶۱
مسئله ۱۵: ترتیب بین رمی خود و رمی نیابی.....	۲۶۲
مسئله ۱۶: ترک حج یا اتمام سه گانه روز یازدهم و دوازدهم.....	۲۶۳
مسئله ۱۷: شک در رمی یا بر انصراف از آن و قبل از قربانی.....	۲۶۶
مسئله ۱۸: اذن در رمی از سرف مومنین.....	۲۶۸
مسئله ۱۹: رفع عذر بعد از نیابت در رمی یا بر انصراف از رفع آن.....	۲۶۹
گفتار سوم: قربانی.....	۲۷۰
مسئله ۱: زمان قربانی.....	۲۷۱
مسئله ۲: تأخیر قربانی.....	۲۷۲
مسئله ۳: قربانی در شب یازدهم و بعد از آن.....	۲۷۴
مسئله ۴: ایمان ذابح.....	۲۷۵
مسئله ۵: تثلیث قربانی.....	۲۷۶
مسئله ۶: تأخیر قربانی و حلق یا تقصیر قبل از انجام آن.....	۲۷۸
گفتار چهارم: حلق و تقصیر.....	۲۸۰
مسئله ۱: اکتفا به ناخن گرفتن در تقصیر.....	۲۸۱
مسئله ۲: کفایت حلق یا تقصیر موی محرم دیگر، قبل از تقصیر خود.....	۲۸۲
مسئله ۳: تراشیدن سر با ماشین ته زن به جای تیغ.....	۲۷۳
مسئله ۴: حلق در سفر اول حج برای مردان.....	۲۸۴
مسئله ۵: تأخیر حلق یا تقصیر از روز عید.....	۲۸۵
مسئله ۶: صحت حلق و تقصیر شبانه بعد از روز عید.....	۲۸۷

فصل هشتم: اعمال مکه

- مسئله ۱: تقدیم اعمال مکه بر وقوفین برای معذورین ۲۹۱
- مسئله ۲: تقدیم طواف و سعی بر وقوفین ۲۹۲
- مسئله ۳: تقدیم طواف نساء بر وقوفین در صاحبان عذر ۲۹۵
- مسئله ۴: تقدیم اعمال مکه برای خانفین از ازدحام ۲۹۶
- مسئله ۵: تقدیم اعمال مکه و کشف خلاف ۲۹۸

فصل نهم: بیتوته در منا

- مسئله ۱: مقدار واجب در بیتوته ۳۰۱
- مسئله ۲: محاسبه نیمه شب برای بیتوته ۳۰۲
- مسئله ۳: بیادت و سله بدل از بیتوته در منا ۳۰۳
- مسئله ۴: خروج از منا بعد از بیتوته شب دوازدهم و بازگشت قبل از ظهر روز دوازدهم ۳۰۴

فصل دهم: طواف نساء

- مسئله ۱: نیت نایب در طواف نساء ۳۰۹
- مسئله ۲: تقدیم طواف نساء بر تقصیر ۳۱۰
- مسئله ۳: اکفا به یک طواف نساء برای خان عذر ۳۱۱
- مسئله ۴: دایره حرمت تمتعات بعد از حلق و تقصیر و قبل از طواف نساء ۳۱۲
- مسئله ۵: شک در انجام طواف نساء پس از مراجعت از مکه ۳۱۴

فصل یازدهم: نیابت

- مسئله ۱: نیابت معذور در اعمال ۳۱۹
- مسئله ۲: نیابت معذور با عذر طاری ۳۲۱
- مسئله ۳: وظیفه نایب در تقلید ۳۲۳
- مسئله ۴: نیابت شخص مستطیع ۳۲۶
- مسئله ۵: نیابت در عمره و حج واجب، توسط نایبی که قرائتش صحیح نیست ۳۲۷
- مسئله ۶: نیابت بانوان و وقوف اضطراری مشعر ۳۲۹
- مسئله ۷: حج نیابی همراهان معذورین در وقوف اضطراری شب دهم ۳۳۰
- مسئله ۸: نایب گرفتن در فرض عدم استقرار حج و وجود شرائط استطاعت برای فاقد قدرت بدنی و مأیوس از بهبودی ۳۳۱
- مسئله ۹: نیابت برای رمی شبانه عید ۳۳۲

فصل دوازدهم: مسائل متفرقه

۳۳۳	گفتار اول: تقلید.....
۳۳۵	مسئله ۱: بقای بر تقلید میت.....
۳۳۸	مسئله ۲: عدول از مرجع مساوی به مساوی.....
	گفتار دوم: نماز در حرمین، سجده بر غیر ما یصح السجود، اهدای قرآن، نماز در هواپیما، نذر روزه
۳۴۰	مسئله ۱: روزه، مستحبی، بردن سنگریزه حرم.....
۳۴۱	مسئله ۱: تخییر بین قصر و اتمام.....
۳۴۲	مسئله ۲: کیفیت از از جهت قصر یا تمام در مشاعر (عرفات، مشعرالحرام، منا).....
۳۴۳	مسئله ۳: برکت در نماز جماعت اهل سنت (غیر استداره‌ای).....
۳۴۴	مسئله ۴: نماز جماعت استداره‌ای.....
۳۴۶	مسئله ۵: نماز جماعت اهل تسنن خواندن آیات سجده توسط امام جماعت.....
۳۴۷	مسئله ۶: سجده بر فرش در سجده و مسجدالحرام.....
۳۴۹	مسئله ۷: سجده بر غیر ما یصح السجود برین تقیه در صورت جهل.....
۳۵۰	مسئله ۸: قرآن‌های اهدایی به زائرین.....
۳۵۳	مسئله ۹: نماز در هواپیما.....
۳۵۴	مسئله ۱۰: نذر روزه مستحبی توسط مسافر.....
۳۵۵	مسئله ۱۱: بیرون بردن سنگریزه حرم (مکه، منا، مشعرالحرام).....
۳۵۶	گفتار سوم: حج و عمره کودکان.....
۳۵۷	مسئله ۱: حج و عمره کودکان غیر ممیز.....
۳۵۸	مسئله ۲: مراد از ولی در احرام کودک غیر ممیز.....
۳۶۰	مسئله ۳: كفاره محرمات احرام نسبت به کودک.....
۳۶۲	مسئله ۴: قربانی حج کودک.....
۳۶۳	مسئله ۵: وضوی کودک غیر ممیز برای طواف.....
۳۶۴	مسئله ۶: طهارت کودک غیر ممیز.....
۳۶۵	مسئله ۷: شرطیت قرار گرفتن شانه چپ کودک غیر ممیز به طرف کعبه.....
۳۶۶	مسئله ۸: سعی و طواف کودک غیر ممیز خوابیده.....
۳۶۷	مسئله ۹: مختون نبودن کودک غیر ممیز در طواف.....
۳۶۸	مسئله ۱۰: پوشش دختر بچه در طواف.....

گفتار چهارم: خمس ۳۷۰

مسئله ۱: خمس سپرده حج یا عمره ۳۷۱

مسئله ۲: خمس سود حاصله از طریق یکی از عقود شرعی ۳۷۳

دبیاچه

شارع مقدس، برای حج، که از ارکان مهم اسلام و دارای ابعاد مختلف سیاسی، عبادی، فردی و اجتماعی است، مانند دیگر آموزه‌های دینی، احکام خاصی مقرر کرده است. این احکام که از آن به مناسک حج یاد می‌شود، دارای گستردگی و دقت زیادی است. تفاوت دیدگاه‌های مراجع عظام تقلید در این زمینه نیز اهمیت یادگیری دقیق مناسک را دوچندان می‌کند.

این راهنما با گروه فقه و حقوق بر آن شد تا گزیده مناسک مبتلابه حج به صورت نموداری تدوین و منتشر نموده، در اختیار روحانیون، مترجم کربان‌های حج و عمره و حجاج و زوار بیت‌الله الحرام قرار دهد.

در این مناسک همراه، نتاوی بانزده تن از مراجع عظام تقلید، آیات عظام: امام خمینی، محمد تقی، خویی، فاضل لنکرانی، گلپایگانی (قدس سرهم)، جراسانی، شبیری زنجانی، سبحانی، سیستانی، صافی گلپایگانی، مقام معظم رهبری، مکالم شیرازی، نوری همدانی، وحید خراسانی دامت برکاتهم نشر شد و در فتاوی مشترک ترتیب اسامی آیات عظام، به صورت الفبایی تنظیم شده، ضمناً نسبت به فتاوی حضرت آیت الله العظمی و خراسانی از مناسک و استفتانات حج معظم له استفاده شده است.

از استاد «منصور مظاهری» و حجت الاسلام «حامد طائی» که در تدوین این اثر همت گماشته‌اند، و نیز از همکاری سایر مراجع عظام تقلید، تشکر و قدردانی می‌شود.

توفیقات همگان را از خداوند متعال خواستاریم.

گروه فقه و حقوق
پژوهشکده حج و زیارت